

Evergreen

Léto 2025 #1

Divočina? Nabeton!

V tomto čísle: Ohlédnutí za ochranou divoké přírody |
Rozhovor o větrné energetice | Měsíc dobročinné závěti

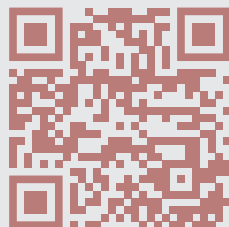
7.G

UŽ 33 let se věnujeme environmentálním a sociálním tématům. Zasazujeme je do širších souvislostí, ať už politických, ekonomických či obecně kulturních.

**Podpořte Sedmou generaci
do příštího ročníku**

Předplatné: sedmagenerace.cz/obchod

web: sedmagenerace.cz, Facebook: 7generace, Instagram: sedmagenerace

■ Editorial

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, doufám, že se vám během letních měsíců podařilo odpočinout si od každodenního shonu a že jste zažili příjemné chvíle, ze kterých budete moci ještě dlouho čerpat.

Nezapomenutelné vzpomínky si jistě odvezli všichni, kteří se letos vydali na 28. ročník Týdnů pro krajinu. V pěti týdnech se více než stovka lidí aktivně podílela na obnově přírody. Naši dobrovolníci a dobrovolnice pečovali o druhově bohaté louky, připravovali pastviny pro ovce a podporovali přírodní rozmanitost v lesích Bílých Karpat, v okolí Města Albrechtice, v CHKO Jeseníky, na Tišnovsku a v Pošumaví.

My v Hnutí DUHA jsme v poslední době žili zejména kampaní Divočina nabeton, která tři čtvrtě roku sledovala vývoj novely zákona, jenž má chránit naši nejcennější divokou přírodu. Přečtěte si shrnutí událostí přímo od Elišky Vozníkové, tváře kampaně a vedoucí programu Krajina.

Čeká vás také velmi zajímavý rozhovor s naším energetickým expertem Janem Rovenským o větrné energetice. Vysvětluje, jaký potenciál má pro Českou republiku vítr a co nás čeká, až uhlobaroni za pár let ukončí provoz uhelných elektráren.

Prohlédnout si můžete také naši zprávu o činnosti organizace. Nesmírně mě těší, že se nám daří získávat více než polovinu příjmů od vás. Jedině díky vašim darům totiž naše práce může být nezávislá na politickém vývoji nebo aktuálních grantových výzvách. Děkujeme, že nám umožňujete zlepšovat svět naplno a s dlouhodobou vizí.

S přáním dobrých dní
Zuzana Lenhartová
ředitelka Hnutí DUHA

■ Obsah

4 **Aktuality | Novinky | Události**

Co by vám nemělo uniknout.

6 **Za kampaní na ochranu divočiny**

Když se lidé spojí, les to slyší.

11 **Komentář Jana Skalíka**

Lesní zákon jako cedník, CHKO Soutok jako dobrá záplata.

12 **Rozhovor s energetickým expertem Janem Rovenským**

Máme tři až pět let na to, abychom vyřešili, čím nahradíme uhlí.

16 **Zpráva o činnosti**

Kam putovaly vaše dary v roce 2024?

18 **Měsíc dobročinné závěti**

Připomínáme si dárcy, kteří pomáhají i po životě.

20 **Kde jste nás mohli vidět**

Hnutí DUHA na koncertech, happeningu i v terénu.

● Největší uhelné elektrárně v Česku odzvonilo

Slavíme! Společně s organizacemi Frank Bold, Greenpeace, Zdraví pro Most a MY Litvínov se nám podařilo prosadit emisní strop na toxickou rtuť pro největší českou uhelnou elektrárnu Počerady. To znamená, že jakmile elektrárna miliardáře Pavla Tykače limitované množství rtuti vyčerpá, bude muset zavřít.

Počerady neplní emisní limit už od srpna 2021, ale fungují dál díky výjimce, kterou dostaly. Slíbily totiž, že limit splní do konce června 2025 – jenže to se nestalo. Stanovením emisního stropu budou fungovat odhadem ještě do roku 2028 nebo 2029. Dlouhodobě upozorňujeme, že Počerady vyrábějí elektřinu na vývoz na úkor zdraví lidí v České republice a pro zisk svého majitele. Uzavřením elektrárny se bude dýchat lépe nejen lidem žijícím v okolí.

● Exkurze do divočiny

I v roce 2025 se konaly tradiční poznávací a zážitkové exkurze do české divoké přírody. Naši průvodci Jaromír Bláha, Pavel Štorch a Josef Pecka prováděli účastníky na celkem čtyřech výpravách divokými horskými smrčínami národního parku Šumava i sousedního Bavorského lesa.

Legendární čtyřdenní exkurze vedená nestorem ochrany šumavské divočiny Jaromírem Bláhou se letos konala již pošestadvacáté. S průvodcem Janem Hofmeisterem jste se zase mohli podívat do rezervace Jizerskohorské bučiny, pozoruhodných bukových lesů ve strmých srázích Jizerských hor zapsaných na seznam UNESCO. Stejný průvodce vedl exkurzi i na Křivoklátsku v místech, kde by měl vzniknout nový český národní park. Poslední výprava směřovala do pískovcového království Českého Švýcarska. Dana Věbrová a Václav Sojka ukazovali, jak na velkém spaleništi po požáru z roku 2022 vzniká nová unikátní divočina. Na exkurze se samozřejmě můžete těšit i v roce 2026!

● Vítr dostává zelenou

Poslanecká sněmovna stihla v létě schválit zákon o urychlení využívání některých obnovitelných zdrojů energie (ZOZE), který zásadně pomůže rozvoji větrné energie. ZOZE zavádí koncept akceleračních zón – oblastí, kde nedochází ke střetu s ochranou přírody a dalšími veřejnými zájmy, takže se v nich mohou rychleji povolovat především větrné elektrárny. Dotčeným obcím rovněž garantuje příjmy z větrných elektráren. Vymezování akceleračních zón ve spolupráci s kraji a obcemi tak může začít.

● Skončil 28. ročník Týdnů pro krajinu

V létě se uskutečnil další ročník Týdnů pro krajinu – už osmadvacátý. Proběhnout mohl nejen díky dobrovolníkům a dobrovolnicím, kteří se vydali pomáhat přírodě, ale i dárcům a dárkyním, kteří přispěli na provoz. Letos bylo v nabídce pět turnusů – do okolí Albrechtic, do Kutin na Tišnovsku, do CHKO Jeseníky, do Pošumaví a do Radějova v Bílých Karpatech. „Dobrovolnické pobyty vnímám jako příležitost spojit smysluplnou práci s časem stráveným venku, mezi lidmi, kterým záleží na stejných hodnotách. Pomáhali jsme hlavně s obnovou oplůtků kolem mladých jedlí, které tak chráníme před okusem zvěře. Navštívili jsme chráněné lokality, kde rostou vzácní endemiti, a večery jsme strávili venku u ohně pod hvězdami. Byl to týden, který nám připomenul, že přírodě je potřeba hlavně dávat a nejen brát,“ říká koordinátorka turnusu v Jeseníkách Andrea Květová. Děkujeme, že můžeme díky vaší podpoře pomáhat přímo v terénu.

Když se lidé spojí, les to slyší

Otevřený dopis dárčům a dárkyním

Milí přátelé a přítelkyně přírody,

když jsme v listopadu 2024 spouštěli na pražské Náplavce kampaň k novele zákona o ochraně přírody, která ovlivní všechny národní parky v České republice, věděli jsme, že to nebude lehké. Ale věděli jsme i něco jiného: že v tom nejsme sami.

Za ochranu divoké přírody jste se dokázali postavit již v roce 2017, kdy se nám do stejného zákona o ochraně přírody a krajiny podařilo ukotvit, aby byla významná část každého národního parku ponechána samovolnému vývoji, tedy divočině. Vy, my, desítky organizací a silný hlas pro divočinu. To vše dohromady dalo nový směr ochraně národních parků. Věříme, že i díky vám se nám podaří tento směr udržet.

Děkujeme, že stojíte při nás a pomáháte nám chránit divokou přírodu a její právo na nerušený vývoj.

Změny, které ohrožují všechny národní parky, jako je například podřízení ochrany přírody zájmům developerů či turistickému ruchu, se podařilo s vaším velkým přispěním odrazit.

Děkujeme vám za neutuchající nasazení a silný hlas pro divočinu. Rozhodně si to zaslouží.

za celý tým programu Krajina i organizaci Hnutí DUHA

Eliška Vozníková, vedoucí programu Krajina

Proč nám šlo o hodně

Když jsme na podzim roku 2024 spouštěli kampaň Divočina nabeton, chtěli jsme upozornit na potenciální ohrožení spojená s novelou zákona o ochraně přírody a krajiny. Touto novelou se měla zlepšit ochrana stromů a zeleně ve městech a ve volné krajině, definovat ochrana opylovačů, reformovat ochrana ohrožených druhů rostlin a živočichů a vyhlásit pátý národní park – Křivoklátsko. Otevření zákona ovšem přinášelo riziko, že se především v oblasti národních parků rozvolní dobře nastavená pravidla. Obávali jsme se tlaku developerů na nejprůsněji chráněné zóny národních parků, zásahů hasičů ve jménu protipožárních opatření a strašení a ovlivňování místních lidí na Křivoklátsku, aby národní park odmítli.

Po skoro devíti měsících můžeme říct okřídlenou hlášku z mnoha filmů: „Já jsem vám to říkal.“ Vše, co jsme očekávali, se naplnilo. Jakmile vláda v prosinci 2024 podpořila přijetí novely, která tak mohla putovat do Poslanecké sněmovny, přišel první útok. Agrární komora České republiky a Lesnicko-dřevařská komora napadly rozhodnutí týkající se vyhlášení NP Křivoklátsko a chráněných krajinných oblastí Krušné hory a Soutok. V dopise prezidentu Petru Pavlovi zpochybnily potřebu důsledné ochrany přírody s obavami týkajícími se omezování hospodaření. Například nepravdivě uváděly, že ochranou přírody „ohrožujeme schopnost České republiky zajistit vlastní produkci z vlastních zdrojů, což jen

prohloubí negativní dopady, ale i naši závislost na dovozech“. Ve skutečnosti přitom vyvážíme 45 % surového dřeva do zahraničí, místo abychom jej sami zpracovali na dřevěné výrobky s přidanou hodnotou.

Jakmile se v únoru 2025 novela konečně dostala do Poslanecké sněmovny k prvnímu čtení, čekalo ji nemilé uvítání od opozičních stran ANO a SPD. Ty se proti novele a změnám, které měla přinést, vyjadřovaly po celou dobu negativně, přestože jde o výsledek mnohaletého úsilí Agentury ochrany přírody a krajiny, Ministerstva životního prostředí, Středočeského kraje a nezanedbatelné části veřejnosti. Novela zákona měla nejen vyhlásit NP Křivoklátsko, ale také zlepšit ochranu stromů a zeleně ve městech a ve volné krajině, definovat ochranu opylovačů a reformovat ochranu ohrožených druhů rostlin a živočichů. Opozice však její přínosy zpochybňovala.

Následovala smršť 45 pozměňovacích návrhů, přičemž významná část z nich narušovala ochranu přírody a některé doslova likvidovaly národní parky a chráněné krajinné oblasti. Nejdestruktivnější návrhy podali poslanci ODS, kteří se snad opravdu řídili heslem „pojdme z klenotů naší přírody udělat lunaparky“. Například návrh poslance Petra Bendla by vedl k masivní zástavbě, protože by správám národních parků a chráněných krajinných oblastí odnímal pravomoc spolurozhodovat o větších stavbách, jako jsou sjezdovky, hotely, lanovky a další projekty. Rozhodování o stavební činnosti v národních parcích a dalších chráněných územích by přešlo pouze na úroveň obcí a krajů.

Další návrh z pera poslance Jana Bureše z ODS by umožnil začít kácet v přírodní zóně, která je určena divoké přírodě. Hlavním cílem a posláním národních parků by se stal rozvoj obcí, což by otevřelo cestu hotelovým komplexům a sjezdovkám, omezila by se možnost regulovat masový turismus a péče o lesy by se přiblížila těm hospodářským. Významnou změnou, kterou představil další poslanec z ODS,

byla také úprava protipožárních opatření v národních parcích, která měla podle návrhů vzniknout v takové hustotě, již koordinátor Asociace národních parků Jakub Kašpar označil za naprosto nereálnou. Navíc by to jenom v Krkonoších stálo stovky milionů korun.

Po zveřejnění těchto likvidačních návrhů prudce narostl počet podpisů pod naší výzvou na úctyhodných 22 000. Spojili jsme se i s dalšími organizacemi: Českou společností ornitologickou, Hnutím Brontosaurus a asociací ekologických organizací Zelený kruh. Vyzvali jsme premiéra a předsedu ODS Petra Fialu, předsedu Hnutí ANO Andreje Babiše a poslance a poslankyně obou parlamentních klubů, aby podpořili dosud existující ochranu národních parků v České republice a vyhlášení NP Krivoklátsko. Dalších 360 lidí jim poslalo e-mail s žádostí o zamítnutí destruktivních pozměňovacích návrhů. Díky těmto krokům nám Petr Fiala svým dopisem potvrdil, že koalice nepodpoří pozměňovací návrhy, které by poškodily ochranu přírody v národních parcích. Rovněž Andrej Babiš na osobní schůzce přislíbil, že Hnutí ANO destruktivní návrhy pro národní parky nepodpoří.

Nelenili jsme a spustili smršť veřejných akcí: na konci května proběhl happening na Malostranském náměstí a hned následující týden se konal koncert pro divočinu v Lucerna Music Baru.

Téměř stovka lidí včetně odborníků, vědců i politiků se sešla na Malostranském náměstí v Praze, aby společně podpořila vyhlášení národního parku Krivoklátsko, zachování ochrany stávajících národních parků a dalších cenných území. Happening reagoval na nebezpečné pozměňovací návrhy, o nichž měla Poslanecká sněmovna tou dobou jednat. Na akci vystoupili mimo jiné ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL), předsedkyně Výboru pro životní prostředí Jana Krutáková (STAN), poslankyně Klára Kocmanová (Piráti), Jakub Kašpar ze Správy KRNP, ředitel Centra pro otázky životního prostředí UK

a Ústavu půdní biologie a biogeochemie Biologického centra Akademie věd ČR Jan Frouz, zakladatel iniciativy Věříme vědcům, ne kmotrům Michal Hořejší, výzkumný pracovník Centra pro otázky životního prostředí UK Vojtěch Kotecký nebo herečka Veronika Čermák Macková či básník Luděk Čertík.

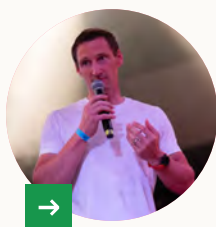
Vrcholem happeningu bylo předání více než 23 000 podpisů výzvy Divočina nabeton přítomným politikům a političkám. Zároveň profesor Jan Frouz předal Výzvu vědců a odborných pracovníků k zachování ochrany naší přírody, která během jednoho týdne získala přes tisícovku podpisů. Ministr Petr Hladík jasně vyjádřil, že pozměňovací návrhy, které by poškodily naše národní parky, nemají jeho podporu ani podporu koalice.

Ačkoli jsme to tehdy ještě nevěděli, naši velkou pouť za zachování ochrany národních parků a vyhlášení NP Krivoklátsko jsme zakončili ve velkém stylu na benefičním koncertě DIVOČINA – Koncert pro národní parky, který se uskutečnil 3. června v pražském Lucerna Music Baru. Na podiu vystoupili David Koller, Lenka Dusilová, Monika Načeva, Please the Trees, Severní nástupiště a J. P. Muchow & hosté, kteří svým vystoupením vyjádřili nesouhlas s politickými návrhy ohrožujícími budoucnost českých národních parků. Koncert osobně podpořil ministr životního prostředí Petr Hladík i ředitelé národních parků. Byl to večer plný emocí, hudby i jasných vzkazů.

Na základě současného poznání ohrožení biologické rozmanitosti střední Evropy považují za žádoucí, abycho*m i v kulturní krajině ponechali dostatečný prostor divoké přírodě, jak nás k tomu vybízí Strategie ochrany biodiverzity EU do roku 2030. Ve věci vyhlášení NP Křivoklátsko by unikátnost zdejší přírody a přetrvávající nevhodný management měly představovat dostatečně přesvědčivou odpověď na otázku, zda národní park ano, či ne. Naopak je na místě otázka, proč byl navrhovaný národní park tak malý a jeho vyhlášení přišlo tak pozdě.*

Jeňýk Hofmeister, Katedra ekologie lesa, Fakulta lesnická a dřevařská České zemědělské univerzity

Rád bych Hnutí DUHA poděkoval za iniciativu. Velmi si vážíme lidí, kterým není lhostejné, jakým směrem se bude ubírat ochrana přírody v naší zemi, a kteří přišli na happening nebo koncert. Správně totiž pochopi-

li, že se nejedná jen o vymezování hranic pravomocí a povinností, ale že bojujeme o zachování přírodního bohatství. Toho nejcennějšího a nenahraditelného, co chceme, aby tu po nás zůstalo. Nejen pro lidstvo, ale i pro přírodu samotnou. Jsme srdečně vděční za každý hlas, který podpoří naše názory a postoje.

Pavel Müller, ředitel Správy NP Podyjí

Některé z návrhů byly tak silné, tak strašné, že by mohly, kdyby prošly, vést k úplné likvidaci současných národních parků a doslova k likvidaci tamních lesů.

Pavel Hubený, ředitel NP Šumava

Za Piráty říkáme jasně: takové návrhy odmítáme. Podporujeme dobrou komuni-

kaci a spolupráci odborníků se samosprávami a kvalitní ochranou přírody. Ale to opravdu není to, co by návrhy ODS a STAN mohly přinést.

Klára Kocmanová, poslankyně (Piráti)

A co na to vláda

Dnes už víme, že vláda svůj slib nedodržela a Národní park Křivoklátsko zůstává nevyhlášený. Projednání třetího čtení bylo blokováno opozicí natolik dlouho, že se do Poslanecké sněmovny ani v září nedostalo.

Co to znamená pro ochranu naší přírody v budoucnu? Novela na dlouhé roky padá pod stůl. Dobrou zprávou však je, že národní parky zůstávají ochráněny před megalomanskými projekty a nesmyslnými zásahy do divoké přírody. A to není málo. Dali jsme přírodě prostor svobodně dýchat.

Česká republika nebude mít pátý národní park. Naštěstí Ministerstva zemědělství a životního prostředí podepsala memorandum, které má zajistit ochranu Křivoklátska i bez vyhlášení národního parku. Konkrétně by podle něj měly v navrženém území Lesy ČR dodržovat stejná pravidla a podmínky, jako kdyby tam národní park byl. Jde o plané sliby? Zatím nevíme, ale pohlídáme, aby bylo memorandum dodrženo!

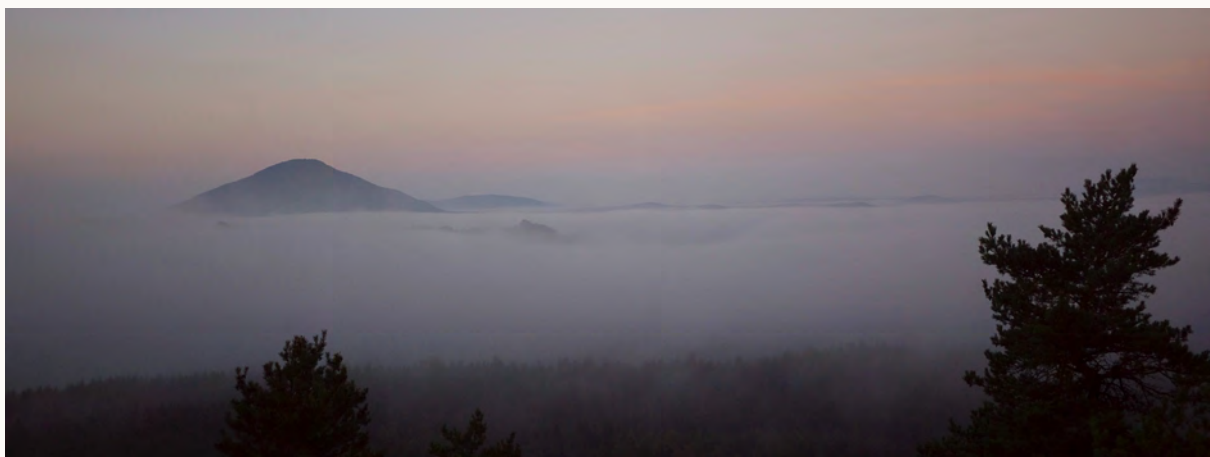
Co jsme společně dokázali a proč to má smysl

- Zvedli jsme vlnu podpory pro národní parky a upozornili na jejich ohrožení, které přinášely pozměňovací návrhy v novele zákona o ochraně přírody a krajiny.
- Výzva Divočina nabeton získala podporu 24 089 lidí.
- 360 lidí odeslalo e-maily poslancům a poslankyním, aby nepodpořili destruktivní návrhy proti národním parkům.
- Více než 700 statečných napsalo Andreji Babišovi, aby novela zákona o ochraně přírody dostala v září ještě šanci.
- Stovky lidí přišly na koncert, kde nás svým vystoupením podpořili umělci jako David Koller, Lenka Dusilová, Monika Načeva, Please the Trees, Severní nástupiště a J. P. Muchow & hosté.
- K výzvě za zachování ochrany naší přírody se zapojilo více než 1 200 vědců a odborných pracovníků.
- 215 umělců a umelkyň poslalo otevřený dopis do Poslanecké sněmovny a vyzvali k neschválení destruktivních návrhů ve třetím čtení.
- S pomocí právníků jsme zpracovali pozměňovací návrhy a komentáře k těm nejtráskavějším.
- Stovky hodin jsme strávili schůzkami, telefonáty a videohovory k novele zákona o ochraně přírody a krajiny. Celá organizace včetně mnoha dobrovolníků a podporovatelů byla v posledním půlroce plně vytížena tématem ochrany naší divoké přírody.
- Ministra životního prostředí jsme v průběhu projednávání novely namíchli hned čtyřikrát: když jsme kampaň otvírali, když jsme kritizovali kompromisy, které dojednal, když jsme na něj tlačili, aby novelu aktivně prosazoval na bod jednání Poslanecké sněmovny, a konečně když jsme vyjádřili obavy, že to celé spadne pod stůl a přijdeme o jedinečnou šanci vyhlásit národní park Křivoklátsko.

Lesní zákon jako cedník, CHKO Soutok jako dobrá záplata

Letos nás měly čekat legislativní žně napravující to, co se léta zanedbávalo. Už koncem ledna ale začínalo být zřejmé, že to nebude tak horké. Opozice odmítala začít jednat o mysliveckém zákoně, který musel spadnout pod stůl, aby jej v příštím volebním období navrhla Česká myslivecká jednota. Trofeje vítězí nad krajinou. Podobné vítězství si mohou totiž přičíst i obhájci lovu muflonů na Křivoklátsku. I v tomto případě totiž opozice vůči snaze o koaliční úspěch v podobě nového národního parku dělala nesmyslné obstrukce tak dlouho, až se jednání vůbec nestihlo.

Poslední z trojice projednávaných zákonů – totiž ten o lesích – podepsal prezident na konci června, a do praxe se tím dostává několik změn. Z těch vydařených uveďme prodloužení doby zalesnění a zajištění porostu na 5 a 7 let. Co je ale trudné? Ministerstvo touto novelou umožňuje výsadbu monokultur, které se do českých lesů od roku 1995 nemohly sázet.

Čím nahradíme uhlí? Bez větrných elektráren to bude hodně bolet

Jan Rovenský je expert Hnutí DUHA, který se věnuje obnovitelným zdrojům energie, zejména rozvoji větrných elektráren. Dříve dlouhé roky vedl energetické kampaně v organizaci Greenpeace. Povídali jsme si o tom, jaké reálné možnosti výroby elektřiny se nabízejí, až uhelné elektrárny v roce 2030 – nebo i dříve – převážně z ekonomických důvodů skončí. Proč náš expert vidí budoucnost české energetiky ve větru? A čím mu některé mýty kolem větrných elektráren připomínají čarodějnické procesy z 18. století?

Ve Faktech o klimatu vyšla v minulém roce studie o budoucnosti české energetiky.

Co zajímavého jsme se z ní mohli dozvědět o větrné energetice?

JR: Hlavním cílem studie bylo popsat optimální ekonomické a technické možnosti, jak modernizovat českou energetiku. A jednou z hlavních odpovědí je právě rozvoj větrných elektráren, který by v porovnání s ostatními zdroji, jako je fotovoltaika nebo jádro, nejvíce snižoval cenu silové elektřiny pro domácnosti i český průmysl.

Druhým faktorem (který ovlivnil i to, že jsem se po dvaceti letech práce ve fosilní energetice začal věnovat obnovitelným zdrojům) je, že vítr je jednou z mála šancí, jak vybrat zatačku, ke které se velkou rychlostí blížíme. Jde o konec uhlí v roce 2030. Česká republika loni vyrobila z uhlí asi 34 % elektřiny. 9 % elektřiny vyvezla, ale ten zbytek, to znamená čtvrtinu současné výroby elektřiny, musíme nějakým způsobem nahradit. Uhlí neskončí v roce 2033, jak schválila vláda, nebo dokonce v roce 2038, jak doporučovala Uhelná komise, ale z ekonomických důvodů to nastane někdy mezi lety 2028 až 2030. To znamená za tři až pět let.

Za tu dobu jadernou elektrárnu nepostavíme.

JR: To skutečně ne. Když bych byl hodně jaderně optimistický (jako že nejsem), nový jaderný blok v Dukovanech by mohl být dokončen v roce 2040 čili o deset let později, než by nám v souvislosti s koncem uhlí mohlo pomoci. Co se týče plynových elektráren, na jejich výrobu se v současnosti v Evropě dělají pořadníky. Navíc bychom nahradili jedno fosilní palivo druhým a to úplně nechceme. A fotovoltaika? Tu postavíte rychle a funguje skvěle, ale jen od jara do podzimu. Nové větrné elektrárny proto nutně potřebujeme a potřebujeme jich hodně. Samy to samozřejmě nezachrání – chce to i hodně nové fotovoltaiky a nějaký plyn coby záložní zdroj.

Co brání rozvoji větrných elektráren?

JR: V posledních patnácti letech se v České republice nepostavily téměř žádné větrné elektrárny. Menší rozvoj nastal na přelomu devadesátých a nultých let a pak se to úplně zaseklo. Hlavním viníkem je stát. Všechny vlády z toho období jsou zodpovědné za to, že se u nás, na rozdíl od sousedů z Polska, Rakouska a Německa, vývoj větrné energetiky zastavil. Měla nulovou podporu ve strategických dokumen-

tech, například ve Státní energetické koncepci z roku 2015 se s ní téměř vůbec nepočítalo.

Dalším problémem je dlouhá doba povolovacího řízení. Proces od okamžiku, kdy přijde investor s nápadem, až po chvíli, kdy drží pravomocné stavební povolení, u nás trvá zhruba deset let. A třetím důvodem je fenomén NIMBY (*Not In My Back Yard* neboli *ne na mém dvorku*; pozn. red.), tedy odpor lidí, kteří větrnou elektrárnu ve svém okolí nechtějí. Někdy jich k faktickému zablokování projektu stačí jen pár.

při terénních exkurzích setkáváme s údivem, že větrné elektrárny vzdálené půl kilometru nejsou slyšet. Se silnějším větrem vám totiž stoupá i hluk na pozadí ze šumění listů a trávy, přes který elektrárnu prostě neslyšíte.

A pak se dostáváme k mýtům, které jsou sice dávno vyvráceny, ale paradoxně stále fungují jako strašák: snížení ceny nemovitostí, infrazvuk, a dokonce takové, které připomínají čarodějnické procesy – a sice že větrné elektrárny mění počasí, snižují doживost krav nebo způsobují tajemná onemocnění.

Čeho se lidé nejčastěji obávají?

JR: Na úvod bych řekl, že přes 70 % lidí u nás výstavbu větrných elektráren podporuje. Dokonce více než polovina z nich by potenciálně souhlasila s tím, aby se taková elektrárna postavila v jejich sousedství. Jenže když se k tomu začne schylovat, občas přijde někdo s nejrůznějšími mýty a lidi vystraší.

Doktor Bohumil Frantál z Ústavu geoniky AV ČR dělá dlouhodobé průzkumy postoje veřejnosti z lokalit, kde se výstavba plánovala a později byla realizována. Zkoumá, co lidem vadí a čeho se obávají. Z pochopitelných důvodů nejčastěji zmiňují narušení krajinného rázu. Další obavou je hluk. Projekty ale musejí plnit platné hygienické limity a nutno říct, že se

Probrali jsme obavy. Jaké jsou benefity?

JR: Hlavním benefitem je energetická bezpečnost, která nám umožní nezávislost na fosilních palivech nebo jaderném palivu z autoritativních režimů. Pro spoustu lidí může být pocit, že tolerováním větrné farmy za humny pomáhají společnosti, opravdu silný. Myslím si, že česká společnost vůbec není tak sobecká, jak si někdy sami namlouváme.

Praktičtější benefity souvisejí nejčastěji s peněžní kompenzací od investora. Reálně je to kolem jednoho milionu korun za jednu 7MW elektrárnu ročně. Nezřídka se staví dvě nebo tři – a to už může být v rozpočtu obce vidět. Za 20 let životnosti to pak dělá 40 nebo 60 milionů. Pak samozřejmě záleží, jak s tím obec

naloží. Aktuálně je mezi lidmi dost populární elektrina zdarma nebo za sníženou cenu.

Kde je potenciál pro výstavbu větrných elektráren silnější a jak by se mohl naplnit?

JR: Místa, kde nejvíc fouká, si můžete sami najít na online větrné mapě zpracované Akademií věd ČR. Nejvíc jich je na Vysočině a v Ústeckém kraji. Bohužel v obou krajích se tamní politické vedení (na Vysočině tedy spíše úředníci) snaží už dlouhé roky o to, aby se u nich nestavělo pokud možno vůbec. V roce 2024 u nás vyrobily větrné elektrárny sotva jedno procento z celkové výroby elektřiny, kdežto třeba v sousedním Německu to bylo 30 %, v Polsku 14 % a v Rakousku 12 %. Podle pět let staré studie Ústavu fyziky atmosféry Akademie věd má přitom ČR potenciál k výrobě až 18 TWh elektřiny z větru ročně, tedy 25 % současné tuzemské výroby elektřiny.

Na jaře jsi organizoval exkurzi do Rakouska na větrné elektrárny. Pro koho byla určena a co přinesla?

JR: Byla pro občany dvou obcí na Vysočině – Moravče a Nové Cerekve – a starosty z okolních obcí. Chtěli jsme, aby si lidé na vlastní oči a uši vytvořili svůj dojem. Aby se podívali, jak taková elektrárna vypadá a co dělá, případně se zeptali místních. Myslím si, že to dopadlo dobře. Na jednu stranu byli sice někteří trochu zaskočení tím, jak jsou současné větrné turbíny velké, na druhou stranu je ale překvapila nízká hluchost.

Co dalšího na Vysočině v souvislosti s rozvojem větrné energetiky děláš?

JR: Fungujeme tam jako zprostředkovatel – někdy možná trochu i nárazník – mezi staviteli elektráren a místními lidmi. Hlavní částí mé práce je zapojování veřejnosti do procesu přípravy. Kromě exkurze jsme zorganizovali sérii informačních stánků a lidé za námi mohli chodit a na cokoli se ptát. Pořádáme také průběžná veřejná projednávání a v současnosti připravujeme ankety.

Kam putovaly vaše dary

Zpráva o činnosti Hnutí DUHA v roce 2024

V roce 2024 jsme v Hnutí DUHA čelili velkým výzvám. Po křivém obvinění ministrem zemědělství Markem Výborným z katastrofických povodní na severní Moravě jsme přišli o několik podporovatelů a podporovatelek. Očistit jméno Hnutí DUHA nás stálo mnoho úsilí, které jsme mohli věnovat ochraně přírody a pomoci lidem. Naštěstí jsme tuto

krizi přečkali a dali jasně najevo, že dokážeme proti nepravdivým útokům bojovat.

V programu Klima, energie a odpady jsme pokračovali v prosazování ambicióznějších cílů pro rozvoj obnovitelných zdrojů a pro ukončení spalování uhlí. Povedlo se nám také prosadit, aby lidé nedotovali uhelné

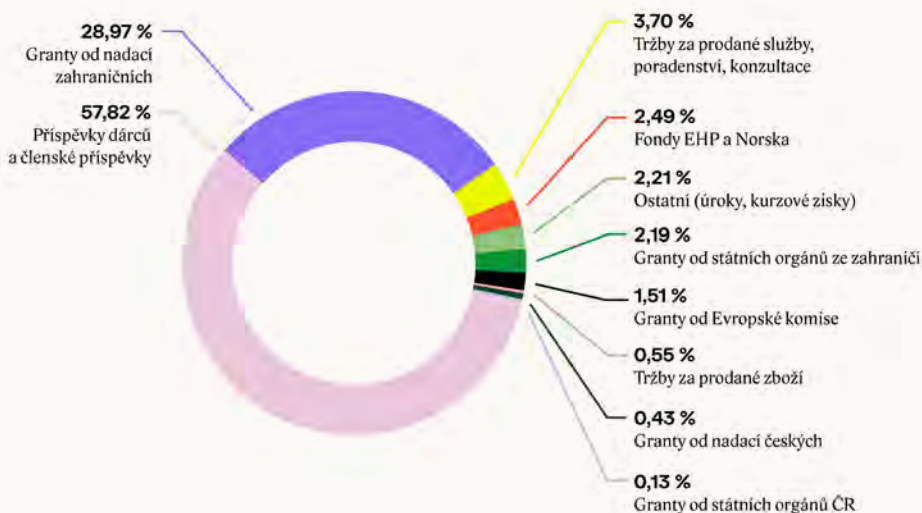
elektrárny velkých uhlobaronů ze svých kapes. Rozjeli jsme první komunitní energetické družstvo a nadále sledujeme vývoj komunitní energetiky.

V rámci kampaně Divočina nabeton jsme hájili přísnou ochranu národních parků

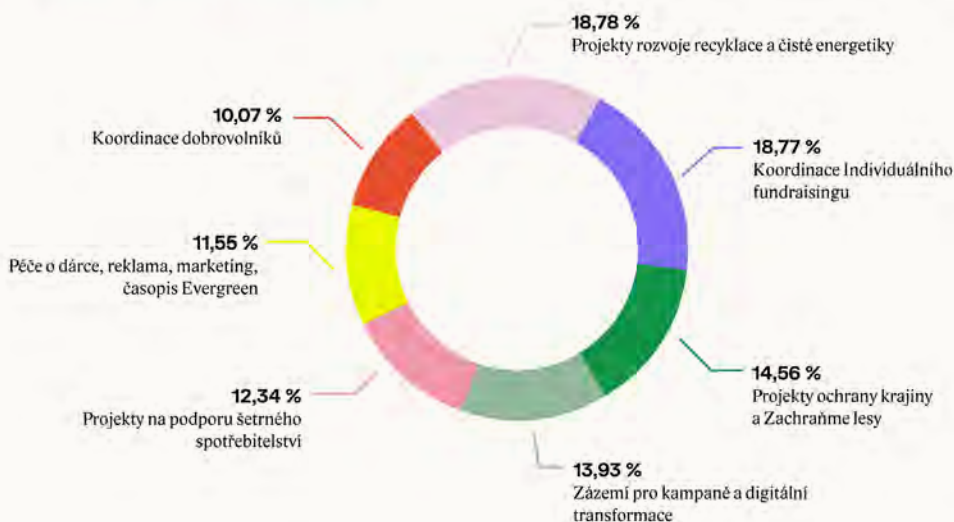
a dále jsme pracovali na tom, aby v lesích opět nezačaly vznikat monokultury. V roce 2025 ve všech aktivitách pokračujeme.

Kompletní zprávu o naší činnosti si můžete přečíst zde.

Zdroje financování v roce 2024

Využití darů v roce 2024

Co po mně zůstane? Odkaz, který dává smysl

Každý z nás po celý svůj život ovlivňuje okolní svět – prostřednictvím své práce, mezilidských vztahů, vyznáváním určitých hodnot i tím, kam směřuje svoji pomoc. Někteří lidé se rozhodnou pokračovat v tomto odkazu i po svém odchodu. Řeč je o darování ze závěti. Tato forma pomoci je v Česku zatím méně známá, ale její důležitost roste.

Od 13. září do 13. října si u nás i ve světě připomínáme Měsíc dobročinné závěti – období, kdy otevřeně mluvíme o možnosti pomáhat i po svém životě. Jeho součástí je Mezinárodní den dobročinných závětí (Legacy Giving Day), který každoročně připadá právě na 13. září. Hnutí DUHA se již tradičně zapojuje do kampaně Závěť pomáhá, jejímž cílem je otevřeně a citlivě mluvit o tématu poslední vůle, možnosti odkázat část majetku neziskové organizaci, odtabuizovat téma závěti a inspirovat širokou veřejnost. V kampani nabízíme spolehlivé informace, snažíme se rozptýlit nejistoty a ukázat, že sepsat závěť je krokem zodpovědným, lidským a nadějeplným, nikoli morbidním nebo depresivním, jak si někdy lidé mylně myslí. Za kampaní stojí Koalice

za snadné dárcovství, která sdružuje desítky neziskových organizací včetně Hnutí DUHA.

Proč lidé darují ze závěti?

Důvody, proč se lidé rozhodnou odkázat část svého majetku neziskové organizaci, mohou být různé. Někdo nemá přímé dědice a nepřeje si, aby jeho celoživotní majetek propadl státu. Jiný má vlastní rodinu zajištěnou a cítí, že část svého majetku chce věnovat na něco, co ho přesahuje. Další to považují za přirozené pokračování své dlouholeté podpory. Dar ze závěti je vyjádřením důvěry, společných hodnot a naděje pro budoucí generace.

Na západě běžná věc

V České republice zatím tuto formu podpory využívá jen malé procento lidí, přestože právně i prakticky je darování ze závěti jednoduché a bezpečné. V západní Evropě je realita zcela jiná, například ve Velké Británii pochází přibližně čtvrtina všech příjmů charitativních organizací právě z darů ze závěti. Stejný trend sledujeme i v Nizozemsku nebo Kanadě.

Nedávno jsem mluvila s panem Rudolfem, který se rozhodl darovat Hnutí DUHA ze závěti. Přečtěte si úryvek z našeho rozhovoru.

Jak jste se rozhodl darovat ze závěti?

To jsem si tak usmyslel sám. Když jsem si stoupl na vyhlídku v horách, přemýšlel jsem, jak bych svoje prostředky, které po mně zůstanou, využil ve prospěch přírody. Aby si z mého majetku nevylepšil životní situaci jedinec, ale aby byly tyto prostředky využity smyslně na bohubilou činnost.

Z jakého důvodu jste si vybral právě Hnutí DUHA?

O ekologii se zajímám celý život, ale nejsem aktivista, který by chodil na demonstrace. Zajímám se o data a studie. Lidi přírodu musí začít chránit. Líbí se mi spolky a organizace, které ukazují realitu v přírodě a snaží se o její záchranu.

Znáte někoho, kdo daroval ze závěti?

Ne. Všichni se diví a říkají mi: „Vždyť máš děti, neblbli!“ To sice mám, ale moje děti jsou dobře zajištěné. Možná proto je to pro mě přirozenější. Cítím nejistotu z toho, co bude, to moje rozhodnutí také ovlivňuje. S kamarády si říkáme: „Zaplaťpánbůh že nám není dvacet, protože bychom svět nechtěli vidět za padesát let!“

Pokud vás téma dobročinného darování zajímá, navštivte www.zavetpomaha.cz nebo naše webové stránky www.hnutiduha.cz/odkaz-ze-zaveti, kde naleznete více informací a také příběhy lidí, kteří při sepisování závěti mysleli na neziskovou organizaci.

Můžete si také pustit inspirativní díl našeho podcastu Na koberečku, v němž o závětech mluvila fundraiserka Martina Stacho, která téma závěti řešila v pracovním i osobním životě.

Kde jste nás mohli vidět

● Čištění povodí Opavy v Karlovicích

Na začátku dubna se skupina dvaceti lidí dobrovolně pustila do úklidu okolí řeky Opavy. Krajinu čistili od nánosů odpadu, které se do ní dostaly během loňských povodní. I přes nepříznivé počasí se nám společně podařilo nasbírat přes 70 pytlů odpadu.

● Informační stánky na akcích pro veřejnost

V období od března do června jsme měli společně s dobrovolníky a dobrovolnicemi možnost prezentovat na různých veřejných akcích aktivity a činnost Hnutí DUHA. Zúčastnili jsme se Jarmarku neziskovek, Dne Země a Festivalu pro čolka. Během těchto akcí jsme měli příležitost představit veřejnosti naši kampaň Divočina na beton i dětskou šifrovačku Divoké království.

● Benefiční koncert

Na začátku června se v Lucerna Music Baru uskutečnil benefiční koncert DÍVOČINA – Koncert pro národní parky. Akce spojila umělce, ochránce přírody, politiky i širokou veřejnost a jasně podpořila nejen stávající národní parky, ale i vznik nového NP Křivoklátsko. Na podiu vystoupili například David Koller, Lenka Dusilová, Monika Načeva, Please the Trees, Severní nástupiště a J. P. Muchow & hosté, kteří nejen zahráli, ale zároveň vyjádřili obavy ze současných politických snah oslabit ochranu přírody.

● Happening

● Benefiční kvízy v Brně

V Brně jsme každý měsíc pravidelně pořádali benefiční kvízy, které spojily zábavu s podporou ochrany přírody. Účastníci a účastnice si v týmech ověřovali znalosti a svým vstupným přispěli na naši činnost. Výnos z akce putoval například na kampaň Divočina nabeton nebo na podporu šetrného zemědělství.

Na pražském Malostranském náměstí jsme 27. května uspořádali happening, jehož cílem bylo upozornit na riziko schválení destruktivních pozměňovacích návrhů v novele zákona o ochraně přírody a krajiny a zároveň podpořit vyhlášení nového NP Křivoklátsko. Vyvrcholením akce bylo slavnostní předání více než 23 000 podpisů pod výzvou Divočina nabeton ministru životního prostředí Petru Hladíkovi (KDU-ČSL) a poslankyním Janě Krutákové (STAN) a Kláře Kocmanové (Piráti). Akci přišly podpořit nejen desítky lidí z široké veřejnosti, ale také vědci, ekologové a další odborníci a odbornice na ochranu přírody.

Magazín Hnutí DUHA
XXVIII. ročník, číslo 1/2025

Vydává:

Hnutí DUHA, Údolní 33

602 00 Brno

Telefon: 545 214 431

E-mail: pratele@hnutiduha.cz

www.hnutiduha.cz

Šéfredaktorka: Magda Znamenáčková

Redakce: Eliška Vozníková, Simona

Dvořáková, Natálie Hrušková, Jan

Rovenský, Jan Skalík, Zuzana

Lenhartová

Korektura: Lucie Krejčí

Sazba a grafika: Bronislav Musil,

Markéta Jedličková

Foto: Jana Kloučková Kudrnová, archiv

Hnutí DUHA, archiv UKEN, Dano Szabó,

Blanka Adlerová, Unsplash, Tomáš

Znamenáček

Hnutí DUHA prosazuje zdravé prostředí
pro život, pestrou přírodu a chytrou
ekonomiku. Dokážeme rozhábat politiky
a úřady, jednáme s firmami a pomáháme
domácnostem. Našich výsledků bychom
nedosáhli bez podpory
tisíců lidí, jako jste vy.

Podpořte nás!

Už jste slyšeli náš podcast Na koberečku?

